

โครงการยกระดับศูนย์กลางการพัฒนาอัตลักษณ์ กาแฟราบีเก้า

ความนำ

กาแฟเป็นสินค้าที่มีมูลค่าการซื้อขายเป็นอันดับ 2 ของโลก รองจากปิโตรเลียม และมีการเติบโตของตลาดอย่างต่อเนื่อง โดยการบริโภคกาแฟของประชากรโลกที่เติบโตเฉลี่ยปีละ 1.2% จากข้อมูลของ International Coffee Organization - ICO ระบุว่า ในปี 2015 มีผลผลิตกาแฟของโลกสูงถึง 9 ล้านเมตริกตัน จากการเพาะปลูกใน 70 ประเทศ ส่งผลให้อุตสาหกรรมกาแฟสร้างเสริมอาชีพและรายได้ให้แก่ประชากรกว่า 25 ล้านคนทั่วโลก โดยเฉพาะเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟในทวีปแอฟริกา ละตินอเมริกา อเมริกาใต้ และกลุ่มประเทศอาเซียน

ด้านการผลิตกาแฟ ประเทศที่ผลิตกาแฟสูงสุดของโลก 5 อันดับแรก ได้แก่ ประเทศบราซิล เวียดนาม โคลัมเบีย อินโดนีเซีย และเอธิโอเปีย ซึ่งมีประเทศในภูมิภาคอาเซียนรวมอยู่ด้วย 2 ประเทศ คือ เวียดนาม (อันดับ 2) และอินโดนีเซีย (อันดับ 4) ส่วนประเทศไทยมีการเติบโตของการส่งออกเมล็ดกาแฟ และกาแฟสำเร็จรูปเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.66 ต่อปี ในช่วงปี 2553 - 2558

ด้านการบริโภค ประเทศไทยบริโภคกาแฟโดยเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 41 ของโลก และพบว่า มี 4 ประเทศในอาเซียนที่ติดอันดับการบริโภคกาแฟโดยเฉลี่ยมากที่สุดใน 50 อันดับแรก ได้แก่ สิงคโปร์ (อันดับที่ 36) ไทย (อันดับที่ 41) มาเลเซีย (อันดับที่ 45) และฟิลิปปินส์ (อันดับที่ 49)

ด้านการตลาดกาแฟ (Coffee) มีแนวโน้มสูงขึ้นตามการบริโภคที่เพิ่มขึ้นทั้งตลาดภายในและต่างประเทศ ตลาดกาแฟคั่วบดและสำเร็จรูปในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปี 2555-2559) มีการขยายตัวร้อยละ 7.3 โดยปี 2559 จะมีมูลค่าตลาดประมาณ 39,000 ล้านบาทและคาดว่าปี 2560 จะมีมูลค่าตลาดสูงถึง 40,000 ล้านบาท

ซึ่งจากการศึกษาในพื้นที่พบว่า การปลูกกาแฟบนพื้นที่สูงส่งผลให้เกษตรกรไม่พาทำลายป่า เพราะต้องดูแลรักษาต้นกาแฟให้มีความอุดมสมบูรณ์ เพื่อผลผลิตที่มีคุณภาพ ขณะที่ด้านการตลาดก็พบว่ากาแฟยังมีความต้องการสูงทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในปัจจุบันปริมาณความต้องการกาแฟราบีเก้าเพิ่มมากขึ้น แต่ผลผลิตที่มีในพื้นที่และในประเทศยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด ทำให้ต้องมีการนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยภาพรวมของทั้งประเทศมีความต้องการบริโภคกาแฟราบีเก้าราว 30,000 ตันต่อปี มีการนำเข้าจากประเทศลาว 3-4 หมื่นตันต่อปี นำเข้าจากเมียนมา 4-5 พันตันต่อปี ทั้งนี้การขยายพื้นที่ปลูกกาแฟ ทำได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าสงวนแห่งชาติ ดังนั้นภายใต้ข้อจำกัดของพื้นที่ปลูกที่ขยายไม่ได้มากนัก กลยุทธ์สำคัญของร่างยุทธศาสตร์กาแฟพื้นที่ภาคเหนือ ควรต้องมุ่งการผลิตกาแฟเชิงคุณภาพเป็นจุดขาย และเจาะตลาดกลุ่มเฉพาะ (Niche Market) มุ่งการสร้างมูลค่าสูงทางการตลาดขณะที่ในจังหวัดเชียงใหม่มีธุรกิจร้านกาแฟมากกว่า 1,000 แห่ง ทั้งที่เป็นร้านที่มีดีไซน์ มีบรรยากาศ และร้านริมถนน (Street Coffee) ซึ่งร้านกาแฟที่เกิดขึ้นจำนวนมากเพื่อรองรับการบริโภคที่เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากจังหวัดเชียงใหม่เป็นเมืองท่องเที่ยวและเป็นเมืองเศรษฐกิจที่สำคัญ คาดว่าธุรกิจกาแฟของจังหวัดเชียงใหม่มีมูลค่าตลาดราว 2,000-3,000 ล้านบาทต่อปี รวมถึงการเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรในอุตสาหกรรมกาแฟให้สามารถบริหารจัดการธุรกิจได้อย่างยั่งยืน

ต่อหน้าที่ 2

หน่วยงานรับผิดชอบ

ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 1

158 ถนนทุ่งโฮเต็ล ตำบลวัดเกต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50000

โทร. 053 245361 - 2 ต่อ 520

โครงการยกระดับศูนย์กลางการพัฒนาอัตลักษณ์ กาแฟอาราบิก้า

ต่อจากหน้าที่ 1

ตามประเด็นการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์กาแฟ ปี 2560 - 2564 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่มุ่งให้ประเทศไทยเป็นผู้นำการผลิตและการค้าในภูมิภาคอาเซียนทั่วไกลสู่ตลาดโลก ภายใต้ภาพลักษณ์กาแฟภาคเหนือ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการเชิงพื้นที่ (Local Economy) ของกลุ่มอุตสาหกรรม ตลอดจนห่วงโซ่การผลิตของกาแฟอาราบิก้าในพื้นที่ภาคเหนือ จะเห็นได้ว่าการตลาดกาแฟที่สำคัญ คือ การบริโภคในประเทศ และการขยายการตลาดโดยเริ่มมีการส่งออกยังต่างประเทศ แหล่งปลูกในประเทศไทยคือ ในภาคเหนือ สายพันธุ์ Arabica และในภาคใต้ สายพันธุ์ Robusta แต่ในธรรมชาติของการปลูกต้นกาแฟนั้น สภาพภูมิอากาศและแหล่งดินที่ปลูกส่งผลต่อคุณภาพของสารกาแฟ หรือเมล็ดกาแฟ ทำให้มีกลิ่นรสที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ดังเช่นในประเทศไทย มีแหล่งกาแฟที่มีชื่อเสียงหลายท้องถิ่น เช่น กาแฟมก๋อย กาแฟดอยยาว กาแฟดอยอินทนนท์ หากต้องการส่งเสริมให้เป็นที่รู้จักในระดับสากลเพื่อเพิ่มมูลค่าให้เทียบเท่ากับมาตรฐานต่างประเทศ กาแฟจากแหล่งต่างๆ ของไทยต้องได้รับการทดสอบ หรือตรวจสอบมาตรฐานจากผู้เชี่ยวชาญด้านการกำหนดมาตรฐานกาแฟ (Q Grader) ที่น่าเชื่อถือในระดับโลก เช่น Coffee Quality Institute (CQI) ประเทศสหรัฐอเมริกา, Specialty Coffee Association of America (SCAA) ประเทศสหรัฐอเมริกา Specialty Coffee Association of Europe (SCAE) ประเทศอังกฤษ เป็นต้น แต่ในการส่งตัวอย่าง หรือการทดสอบโดยหน่วยงานต่างๆ เหล่านี้มีค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูง เนื่องจากอยู่ในต่างประเทศ ซึ่งในขณะนี้ประเทศไทยเริ่มมีหน่วยงานในลักษณะนี้เพิ่มมากขึ้น เช่น Specialty Coffee Association of Thailand (SCATH) และหน่วยงานภาคเอกชนอื่นๆ แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์รัฐเข้ามาดำเนินการ หรือให้การควบคุมมาตรฐานของกาแฟภาคเหนือหรือกำหนดมาตรฐานรสชาติเอกลักษณ์ในแต่ละท้องถิ่น

ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 1 กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ได้มีการรวมกลุ่มผู้ประกอบการอุตสาหกรรมกาแฟ และทำการพัฒนาอุตสาหกรรมกาแฟ เริ่มตั้งแต่ปี 2558 จนถึงปัจจุบันโดยใช้งบประมาณทั้งในส่วนของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมและงบพัฒนากลุ่มจังหวัดและงบพัฒนาจังหวัด โดยมีสมาชิกร่วมดำเนินการ 300 ราย เพื่อร่วมกันผลักดันให้ภาคเหนือ โดยจังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมกาแฟอาราบิก้า จึงร่วมกันดำเนินการโครงการ ศูนย์กลางพัฒนาและยกระดับอัตลักษณ์กาแฟ อาราบิก้าภาคเหนือ (Northern Boutique Arabica Coffee Center) โดยมีการตั้ง "เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาและยกระดับกาแฟอาราบิก้าอย่างครบวงจร ภายใต้อัตลักษณ์กาแฟภาคเหนือสู่ตลาดโลก" ภายใต้ความร่วมมือของหน่วยงานหรือสมาคมกาแฟที่ได้การยอมรับในระดับโลก เช่น SCAA, SCAE, CQI จะช่วยพัฒนาและยกระดับมาตรฐานเอกลักษณ์ของกาแฟภาคเหนือ ให้สามารถส่งออกกาแฟภาคเหนือที่ไปจำหน่ายยังต่างประเทศได้มากขึ้น

ต่อหน้าที่ 3

หน่วยงานรับผิดชอบ

ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 1

158 ถนนทุ่งโฮเต็ล ตำบลวัดเกต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50000

โทร. 053 245361 - 2 ต่อ 520

โครงการยกระดับศูนย์กลางการพัฒนาอัตลักษณ์ กาแฟะราบีเก้า

ต่อจากหน้าที่ 2

วัตถุประสงค์

- เพื่อกำหนดมาตรฐานรสชาติกาแฟภาคเหนือของไทยในแต่ละท้องถิ่นให้เป็นเอกลักษณ์สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และเป็นศูนย์กลางการรับรองมาตรฐานสากลของกาแฟภาคเหนือของไทย
- เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและพัฒนาคุณภาพผลผลิตกาแฟ ส่งเสริมการแปรรูปสร้างมูลค่าเพิ่ม พัฒนาด้านการตลาด และการบริหารจัดการผลผลิตกาแฟตลอดห่วงโซ่การผลิต
- เพื่อเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมข้อมูลและดำเนินการเชื่อมโยง ทั้งด้านการผลิตและการค้าในภูมิภาคอาเซียน ผลักดันให้ประเทศไทยเป็นผู้นำการผลิตและการค้าในภูมิภาคอาเซียน

หน่วยงานรับผิดชอบ

ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 1
158 ถนนทุ่งโฮเต็ล ตำบลวัดเกต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50000
โทร. 053 245361 - 2 ต่อ 520

